

ITALIË

MET JE HOND

**Een praktische reisgids
voor jou en je viervoeter**

ITALIË MET JE HOND

**Een praktische reisgids
voor jou en je viervoeter**

Stef Smulders

ITALIË MET JE HOND - Een praktische reisgids voor jou en je viervoeter

Copyright © 2025

Auteur: Stef Smulders

ISBN: 9789465312293

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

VAN DEZELFDE AUTEUR VERSCHENEN:

Italiaanse Toestanden – Leven en overleven in Italië

*

Meer Italiaanse Toestanden

*

Nog Meer Italiaanse Toestanden

*

Het Echte Italië

*

Allora? 99 Alledaagse Italiaanse Woorden en hun Verrassende Bete-
kenissen

*

Het Italiaanse Menu Verklaard

*

Italiaans Leren met Woordpuzzels

**Meer informatie achter in dit boek en
op mijn website**

<https://stefsmulders.nl>

REISPLAN OP MAAT – ITALIË MET JE HOND

Wil je zorgeloos naar Italië met je hond, maar geen uren kwijt zijn aan zoekwerk? Ik maak een persoonlijk reisplan dat past bij jouw wensen, tempo en budget—met de focus op hondvriendelijke opties.

Wat je krijgt

- Selectie van hondvriendelijke accommodaties, stranden, wandelroutes/parken en restaurants
- Heldere routevoorstellen (optioneel dag-tot-dag), inclusief kaartlinks en reistijden
- Praktische voorbereidingschecklist (o.a. regels per regio, transport, noodnummers & dierenartsen)
- Eén feedbackronde om het plan te finetunen

Voor wie?

Voor wie zelf wil boeken, maar wél een deskundige shortlist en concrete keuzes wil. Ideaal als je tijd wilt besparen, voor het eerst met hond naar Italië reist, of nieuwe regio's wilt ontdekken.

Waarom met mij?

Ik woon sinds 2008 in Italië en ken de lokale regels, seizoensverschillen en verborgen parels. Ik werk onafhankelijk (geen commissies); jij boekt zelf bij de aanbieder die jij kiest.

Zo werkt het

1. Je vult kort je wensen in.
2. Ik maak een voorstel op maat.
3. Jij boekt rechtstreeks met de meegeleverde links en info.

Meer weten of direct aanvragen: <https://stefsmulders.nl/Reisplanop-Maat.php>

Voor onze lieveling Tosca,
en in herinnering aan onze vorige *animali di affezione*
Saar, Thomas en Joia

“Appena esco, esulta, mi saluta col muso e mi precede...”
(Zodra ik naar buiten ga, juicht hij op, begroet me met zijn snuit en
gaat mij vooruit...)

Petrarca, Epistola metrica III, 5

INHOUDSOPGAVE

Reizen met je hond: een paar overwegingen	17
Tien goede redenen om met je hond op reis te gaan	17
Reizen met je hond: de praktijk.....	19
Seizoensgebonden overwegingen	20
Zomer	20
Winter.....	22
Voor- en najaar.....	23
Rashonden.....	24
De meest gestelde vragen, met de antwoorden	26
Tot slot.....	27
 1. Voorbereiding van de reis.....	29
1.1 Gezondheid en documentatie	29
1.2 Muilkorfplicht in Italië	38
1.3 Praktische voorbereidingen.....	39
1.4 Handige checklists	42
 2. De reis naar Italië	45
2.1 Auto	46
2.2 Met het vliegtuig	49
2.2.1 Luchtvaartmaatschappijen	50
2.3 Met de trein.....	60
 3. Verblijf in Italië	67
3.1 Gespecialiseerde websites voor hondvriendelijk reizen	67
3.2 Tips voor het gebruik van deze websites	69
3.3 Hondvriendelijke campings & vakantieparken in Italië	70

4. Reizen met je hond in Italië.....	79
4.1. Veerboten op meren	79
4.2. Veerboten naar eilanden.....	81
4.3. Venetië: vaporetto, gondels en watertaxi.....	82
4.4. Stedelijk openbaar vervoer (bus, tram, metro).....	83
4.5. Taxi's (weg & water)	84
4.6. Huurauto's & car sharing.....	84
4.7. Fiets, scooter en brommer	85
 5. Activiteiten en bezienswaardigheden	87
5.1 <i>Steden</i>	100
5.1.1 Bologna.....	100
5.1.2 Florence	108
5.1.3 Genua	116
5.1.4 Milaan.....	125
5.1.5 Napels.....	133
5.1.6 Rome (en Vaticaan)	141
5.1.7 Turijn	152
5.1.8 Venetië	162
5.2 <i>Streken, meren, kleinere eilanden</i>	173
5.2.1 Amalfikust.....	173
5.2.2 Cinque Terre	181
5.2.3 Capri	187
5.2.4 Comomeer	194
5.2.5 Dolomieten	202
5.2.6 Elba	210
5.2.7 Gardameer	218
5.2.8 Maremma	226
5.3 <i>Alle regio's van Italie</i>	235
5.3.1 Abruzzo.....	235
5.3.2 Basilicata.....	246
5.3.3 Calabrië.....	255
5.3.4 Campanië.....	266
5.3.5 Emilia-Romagna.....	276
5.3.6 Friuli-Venezia Giulia.....	286
5.3.7 Lazio.....	297
5.3.8 Ligurië	308
5.3.9 Lombardije.....	322

5.3.10 Le Marche	332
5.3.11 Molise	344
5.3.12 Piemonte	353
5.3.13 Puglia	364
5.3.14 Sardinië.....	374
5.3.15 Sicilië.....	385
5.3.16 Toscane.....	399
5.3.17 Trentino Alto Adige	412
5.3.18 Umbrië.....	422
5.3.19 Valle d'Aosta.....	431
5.3.20 Veneto	438
Tot slot: Italië met je hond, een reis om te koesteren	451
Lijst medische termen (Nederlands en Italiaans)	455
Sociale media & blogs voor reizen met je hond in Italië	458
Over de auteur	461

DISCLAIMERS

1. De informatie in dit hoofdstuk is zo goed mogelijk gecheckt, maar bij de hoeveelheid gegevens die verwerkt is, is het onvermijdelijk dat er foutjes ingeslopen zullen zijn. Bij voorbaat excuus! Ook veranderen (web)adressen, openingstijden en prijzen nogal eens en op onvoorspelbare momenten. De huidige gegevens zijn die van augustus 2025. Minimaal een keer per jaar zullen deze geüpdatet worden.

2. Dit is geen volledige reisgids met informatie over alle culturele, historische en gastronomische wetenswaardigheden van Italië. Deze gids beperkt zich tot informatie die voor hondenbezitters cruciaal is en die in algemene reisgidsen vaak slechts beperkt aanwezig is. De informatie in deze gids biedt dus een essentiële aanvulling op de standaard reisgidsen.

3. Streven naar volledigheid is aanbevelenswaardig maar ook een onvervulbare droom. Deze gids biedt een voldoende ruime keur aan mogelijkheden voor hondenbezitters om een aangename vakantie in Italië te beleven. Maar er zijn ongetwijfeld leuke en interessante gelegenheden die we (nog) niet hebben vermeld. We staan open voor suggesties mocht je die hebben.

4. Veel van de websites met essentiële informatie zijn in het Italiaans. Steeds vaker is er op zijn minst een Engelse versie beschikbaar via een keuzemenu. Is er alleen een Italiaanse versie, gebruik dan de vertaler van je browser of Google Lens of externe vertaalapps.

5. Voor extra informatie voor een goede reis met je hond verwijzen we in deze gids naar ruim 1200 externe websites. We houden ons echter niet verantwoordelijk voor de inhoud van deze sites die immers ieder moment veranderen kan. Gebruik altijd je gezonde verstand bij het volgen van adviezen op de websites en vraag zo nodig advies aan deskundigen.

Mocht je fouten vinden en/of aanvullingen en suggesties hebben, aarzel dan niet deze door te geven! Dit kan via een bericht naar info@duepadroni.it.

EEN BLAF VOORAF

Bau bau!

Hoi, ik ben Tosca, de hond van mijn baasjes Stef en Nico, die al bijna 20 jaar in Italië wonen. Oorspronkelijk komen ze uit Nederland maar daar weet ik niets van, want dat is heel ver voor ik geboren ben. Ik stapte pas 4 jaar geleden met mijn vier pootjes op de wereld, in het zuiden van Italië. Mijn vorige baas was niet aardig maar gelukkig ben ik door Stef en Nico geadopteerd en nu word ik elke dag verwend. Soms gaan we zelfs op vakantie! Een keer per jaar naar Nederland waar het vaak nat en koud is, brrrr, maar gelukkig vaker in Italië. Mijn baasjes weten na zo lange tijd hoe ze een reisje zo moeten organiseren dat ik ook meekan. En om jullie te helpen om dit ook te kunnen, hebben ze deze gids geschreven. Over vakanties in Italië met je *animale di affezione* zoals ze ons hier noemen, je affectiedier.

Als je de gids van mijn baasjes uit hebt, ben je klaar voor het regelen van een fijne, hondvriendelijke reis naar Italië. Misschien komen we elkaar wel tegen! *Bau bau!*

EXTERNE WEBSITES

We verwijzen voor extra informatie over alles wat met je reis naar en in Italië te maken heeft naar ruim 1200 externe websites. Heb je geen zin om de adressen in te typen, dan kun je met onderstaande QR-code naar de webpagina <https://stefsmulders.nl/links.php> waar alle links per hoofdstuk in volgorde van verschijning in de gids zijn opgenomen, direct aanklikbaar.

In bijlage 2 vind je bovendien een overzicht van de interessantste sociale media-accounts en blogs in het Nederlands en Engels die gewijd zijn aan reizen met een hond en in Italië.

INLEIDING

REIZEN MET JE HOND: EEN PAAR OVERWEGINGEN

Er zijn zeer veel reisgidsen over Italië, en soms geven die ook summiere aanwijzingen over hondvriendelijkheid. Maar een speciale op deze reizigersgroep gerichte reisgids met alle praktische informatie waaraan een hondenliefhebber behoefte heeft? Er is weinig overzichtelijke, actuele informatie op één plek; daarom bundelen wij het hier. In deze gids vind je voor het eerst alles bijeen.

Dus je kunt het niet verdragen om je hond thuis te laten als je op je vakantie naar Italië vertrekt? Goed zo! Hij zal zo blij zijn als een hond met twee staarten om bij je te zijn, en zijn gezelschap zal zeker veel vrolijkheid aan je reis toevoegen.

Of je nu een avontuurlijke wandelvakantie wilt maken of een stedentrip vol cultuur, je kunt het doen met je trouwe viervoeter aan je zijde. Hij helpt je met het ontdekken van nieuwe plekken, zorgt ervoor dat je nieuwe mensen ontmoet, en hij zal nooit protesteren tegen wat je ook maar wilt doen!

Tien goede redenen om met je hond op reis te gaan

Reizen met je hond is de beste manier van reizen, en hier is waarom:

1. Je ziet meer als je te voet verkent

Je zult eerder van de gebaande paden afgaan als je op hondenniveau aan het ontdekken bent. Bovendien vertraag je, zodat je niet alleen de bezienswaardigheden, maar ook de geuren en geluiden in je opneemt.

2. Je maakt nieuwe vrienden

Niets helpt je om nieuwe mensen te ontmoeten zoals een hond. Mensen zeggen 'hallo' en steken de straat over om je hond te aaien. Je kunt geweldige lokale tips krijgen en misschien zelfs een speelafsprakje voor de honden regelen!

3. Honden zijn de meest enthousiaste reisgenoten

Niets wat je tijdens je vakantie wilt doen, zal een slecht idee zijn voor je hond. Een wandeling over de promenade? Woef! Brunchen in een lokaal café? Woef! Een schilderachtige wandeling? Woef! Picknick in het park? Woef!

4. Je brengt *quality time* door met je hond

In het dagelijks leven heb je vaak niet genoeg tijd voor je hond. Als je samen reist, heb je de tijd om de dingen te doen die jullie allebei leuk vinden.

5. Honden maken alles leuker

De vreugde waarmee ze elke nieuwe ervaring benaderen is aanstekelijk en geweldig om te zien. Meer lachen en meer plezier gegarandeerd.

6. Je kunt reizen met andere hondenliefhebbers

De honden hebben meteen speelkameraadjes, en er is niets leuker voor hondenliefhebbers dan achteroverleunen en lachen om de gekke streken van hun honden.

7. Je bent nooit alleen

Als je alleen reist, zorgt je hond ervoor dat je nooit echt alleen bent. Je hebt een constante metgezel en een geweldige hulp bij het ontmoeten van nieuwe mensen!

8. Je komt op plekken waar je anders niet zou komen

Je hond neemt je mee op onverwachte omwegen. Genieten van de sterrenhemel tijdens de laatste plaspauze van de dag, of een lokale bakkerij ontdekken als je stopt tijdens de rit... De kleine dingen die je voor je hond doet, kunnen de hoogtepunten van je reis worden.

9. Het is goed voor je hond

Honden hebben mentale stimulatie nodig en houden van nieuwe en interessante ervaringen. Door de sneeuw rennen of snuffelen in een onbekende buurt biedt hun spannende nieuwe geuren en sensaties.

10. En het is goed voor jou!

Naast de fysieke voordelen van al dat wandelen is tijd doorbrengen met je hond goed voor je ziel. Gezelschap, lachen, spelen en knuffelen maken ons gelukkiger – en dat ervaar je nog meer tijdens een vakantie met je hond!

Reizen met je hond: de praktijk

Allemaal leuk en aardig, maar als je met je hond reist, kun je niets aan het toeval overlaten. Er zijn allerlei nieuwe dingen waar je aan moet denken en die je moet organiseren voordat je vertrekt. Het kost wat voorbereiding, maar geloof ons – het is het helemaal waard!

In deze gids lees je alles over het reizen met je trouwe kameraad, van voorbereiding voor vertrek tot de vakantie in Italië zelf. Dit boek zal je inspiratie geven voor verschillende soorten reizen die je kunt maken, vertellen waar je rekening mee moet houden en je helpen om je reis hondvriendelijk te maken.

De eerste dingen waar je over na moet denken, zijn:

Hoe kom je er?

Als je een *roadtrip* plant, moet je lange ritten misschien wat langzamer aanpakken dan normaal. Als je gaat vliegen, is er veel voorbereiding nodig om je hond mee de lucht in te krijgen. Als hij in het ruim van het vliegtuig moet reizen, is het belangrijk om te overwegen of je daar comfortabel bij voelt.

Nationaal of internationaal?

Als je naar het buitenland reist, wees dan bereid om tijd te investeren in het onderzoeken en regelen van de benodigde reisdocumenten voor je hond.

Waar ga je verblijven?

Er zijn steeds meer hondvriendelijke accommodaties, maar je zult vooraf goed moeten onderzoeken waar je terechtkunt. Het kan zijn dat

je compromissen moet sluiten om een plek te vinden die je hond welkom heet.

Verder zijn er gedetailleerde regels ten aanzien van chip ISO 11784/11785, rabiës, EU-paspoort en dergelijke. Deze zijn gebaseerd op EU-normen: details hierover vind je in Hoofdstuk 1.

Seizoensgebonden overwegingen

Het klimaat in Italië varieert sterk per regio én per seizoen. Een goede voorbereiding voorkomt problemen zoals oververhitting in de zomer of bevroeringsverschijnselen in de bergen in de winter. In dit hoofdstuk vind je praktische richtlijnen, checklists en infoboxen om je hond veilig en comfortabel te houden, ongeacht het seizoen.

Zomer

Hittevoorzorgsmaatregelen

- Plan activiteiten vroeg in de ochtend of laat in de avond. Midden op de dag (12:00–17:00) is het vaak simpelweg te heet.
- Kies schaduwrijke routes en vermijd kale rotsplateaus, zandstranden zonder parasols en drukke stadspaleinen.
- Pootjescheck: asfalt en zand worden bloedheet. Gebruik de 5-seconden-test (zie infobox).
- Auto's zijn no-go-zones: zelfs met ramen op een kier kan de temperatuur razendsnel stijgen. Laat je hond **nooit** alleen achter. N.B. de temperatuur in een auto stijgt in 10 min $\approx +10\text{--}20\text{ }^{\circ}\text{C}$!
- Houd plas en elasticiteit huid in de gaten

Koeling & hydratatie

- Neem voldoende water mee (minimaal 40–60 ml/kg/dag, extra bij hitte en inspanning).
- Koelaccessoires: koelmat, koelhalsband, natte handdoek.
- Natte buik/poten koelen sneller dan alleen de rug natmaken; gebruik lauw of koel water, niet ijskoud.
- Elektrolyten zijn doorgaans niet nodig, tenzij je dierenarts het aanraadt.

- Bij oververhitting: breng de hond naar een koele plek; bied water aan in kleine hoeveelheden; koel poten en buik met natte doeken.

Bescherming tegen de zon

- Zonnebrandcrème voor honden (dierveilig, zonder zinkoxide) op onbehaarde of lichtgekleurde plekken (o.a. neusbrug, oren, buik).
- Schaduw creëren: paraplu, strandtentje, bomen.
- Lichte, ademende dekens voor rustplekken.

Hitte-index voor honden

Er bestaat geen universeel gevalideerde ‘honden-hitte-index’ met vaste drempels. Gebruik onderstaande tabel als praktisch richtsnoer (niet medisch gevalideerd) om snel in te schatten hoe riskant de omstandigheden zijn. Combineer temperatuur en relatieve vochtigheid (RV). Brachycefale rassen, pups, senioren en honden met overgewicht schuiven één risiconiveau omhoog.

Lucht-temp.	≤ 40% RV	41–60% RV	> 60% RV	Advies
≤ 22 °C	Laag	Laag	Laag	Normale activiteit oké
23–26 °C	Laag	Let op	Voorzichtig	Kort, rustig wandelen; veel water
27–29 °C	Let op	Voorzichtig	Hoog risico	Alleen korte plasrondjes, schaduw
30–32 °C	Voorzichtig	Hoog risico	Gevaar	Vermijd inspanning, actief koelen
≥ 33 °C	Hoog risico	Gevaar	Gevaar	Thuisblijven, intensief koelen

- 5-seconden-test asfalt: leg je handrug 5 seconden op de grond. Te heet voor jou? Dan ook voor je hond.
- Waarschuwingssignalen: extreem hijgen/kwijlen, sloomheid, rood/paarse tong, braken, coördinatieverlies.
- Actie bij hitteletsel: naar koele plek, natmaken (lauw water), ventilatie, kleine slokjes water, direct dierenarts bellen bij twijfel.

Winter

Bescherming tegen kou

- Temperatuur & wind: de gevoelstemperatuur (*windchill*) kan flink lager zijn dan de thermometer aangeeft.
- Koudegevoelige honden: korte vachten, kleine rassen, senioren en honden met gezondheidsproblemen hebben sneller een jas nodig.
- Let op bevriezingsgevaar bij oren, staartpunt en pootjes; check op witte of harde plekjes.

Wintersportmogelijkheden met je hond

- Sneeuwschoenwandelen & winterhiken: veel gebieden hebben winterwandelaroutes waar honden aangelijnd welkom zijn. Informeer lokaal naar regels.
- Langlaufen: sommige loipes staan honden toe (aangelijnd), andere absoluut niet-check vooraf.
- Sleeën/rodelen: vaak niet toegestaan met honden op officiële pistes; veilig alternatief: kleine privéhellingsen.
- Skiliften & gondels: beleid verschilt per gebied. Muilkorf en aansluitplicht gelden vaak; check de voorwaarden.

Specifieke winteruitrusting

- Hondenjas & regen-/sneeuwpak: waterdicht, winddicht, ademend.
- Pootbescherming: hondenschoentjes tegen scherpe sneeuw/ijs en strooizout; pootbalsem om barstjes te voorkomen.
- Reflecterende elementen & lampjes voor zichtbaarheid in korte winterdagen.
- Thermo-deken of isolerende mat voor pauzes op sneeuw/ijs.
- Drinkwater: sneeuw eten hydrateert niet voldoende en kan maagklachten geven-neem water mee.

Veiligheid & Gezondheid in de winter

- Antivries (ethyleenglycol) heeft een zoete smaak die aantrekkelijk is voor honden, maar is extreem giftig, zelfs in kleine hoeveelheden. Let goed op plasjes gekleurde vloeistof bij geparkeerde auto's.

- Strooizout: irriterend voor pootjes; spoel poten af na wandeling en droog goed.
- Hypothermie-signalen: rillen, stijf bewegen, apathie. Warm langzaam op (dekens, lichaamswarmte), niet met hete föhn.
- Lawinegevaar in de bergen: blijf op gemarkeerde paden, informeer naar risico's en overweeg een GPS-tracker.

Voor- en najaar

De lente en herfst zijn vaak de beste seizoenen om te reizen, met milde temperaturen. Let echter op de volgende specifieke risico's:

- Parasieten: teken en zandvliegen (die leishmaniasis overbrengen) zijn juist in deze seizoenen zeer actief. Zorg voor adequate preventieve behandeling. Zie 1.1.4.
- Jachtseizoen: vanaf de derde zondag van september tot eind januari is het jachtseizoen geopend. Regionale kalenders verschillen en worden elk jaar gepubliceerd. Draag tijdens wandelingen in landelijke en bosrijke gebieden een felgekleurd of reflecterend hesje en houd je hond strikt aan de lijn.
- Vuurwerk (*capodanno*): rond Oud en Nieuw wordt in Italië veel en luid vuurwerk afgestoken (*botti*). Als je hond angstig is, plan dan uitlaatmomenten vroeg op de avond, creëer een veilige schuilplaats in je accommodatie en overleg eventueel vooraf met je dierenarts over kalmerende middelen.

Checklists

Zomer-quickcheck

- Water + reisfles/kom
- Koelmat/koelhalsband
- Zonnebrand voor hond (zongevoelige zones)
- Schaduwoptie (parasol/strandtentje)
- Handdoek, plantenspuit
- Poepzakjes, reservelijf, muilkorf

Winter-quickcheck

- Hondenjas + pootschoentjes
- Pootbalsem, handdoeken

- Reflecterende halsband/lichtje
- Thermo-deken of mat
- Warm, maar niet te heet drinkwater
- GPS-tracker, noodnummers lokale dierenarts

Door je planning af te stemmen op het seizoen en het lokale klimaat, houd je je hond comfortabel en veilig.

Rashonden

Sinds 2009 is de eerdere wetgeving - waaronder een verbodsjijst met zo'n 92 rassen, later teruggebracht tot 17 - opgeheven. De huidige wetgeving, de '*Ordinanza Martini*', focust op de verantwoordelijkheid van de eigenaar, ongeacht het ras. Sindsdien is er een algemeen wettelijk principe: de eigenaar is verantwoordelijk, ongeacht het ras. Eigenaren moeten ervoor zorgen dat hun hond getraind en beschermd is tegen potentieel gevaarlijke situaties, en in openbare ruimtes aangelijnd en eventueel gemuilkorfd worden als de hond zich agressief gedraagt.

Wat zijn de landelijke regels?

De wet stelt dat elke hondeneigenaar civiel en strafrechtelijk aansprakelijk is voor schade of letsel veroorzaakt door zijn hond. De twee belangrijkste regels in de openbare ruimte zijn:

- Aanlijnplicht: Een lijn gebruiken van maximaal 1,5 meter.
- Muilkorfplicht: Altijd een muilkorf (hard of zacht) bij je hebben en deze onmiddellijk kunnen aanbrengen op verzoek van bevoegde autoriteiten of in situaties van potentieel risico (bv. in drukte, openbaar vervoer, als de hond zich agressief gedraagt e.d.).

Zijn er regionale of gemeentelijke uitzonderingen?

Hoewel er geen specifieke rasverboden zijn, kan een gemeente wel strengere algemene regels opleggen (bv. een aanlijnplicht in alle parken). Het is echter zeer zeldzaam dat dit specifiek voor bepaalde rassen geldt. Informeer bij twijfel bij de lokale VVV (*ufficio turistico*) naar de geldende gemeentelijke verordening (*ordinanza comunale*), maar ga ervan uit dat de nationale regels gelden voor alle rassen.

Conclusie: Zolang je je aan de aanlijn- en muilkorfplicht houdt en je hond onder controle heeft, kun je met elk ras naar Italië reizen.

Aanbevelingen

Zoek bij twijfel naar officiële informatie van de regio of de betreffende gemeente (*comune*), of neem contact op met een erkende dierenarts of kennelclub (zoals ENCI).

Overweeg altijd preventieve maatregelen zoals socialisatie, training, en gedragstest – vooral voor grote of sterk gebouwde rassen.

Wat te doen bij een incident met je hond in Italië

Ook tijdens de vakantie kunnen er helaas situaties ontstaan waarin je hond iemand bijt of aanvalt. Als eigenaar ben je volgens de Italiaanse wet (artikel 2052 van het burgerlijk wetboek) volledig aansprakelijk voor schade die je hond veroorzaakt, zelfs als hij losraakt of ontsnapt. In Italië wordt dit juridisch serieus genomen.

Wat gebeurt er na een incident?

- De politie of carabinieri wordt vaak ingeschakeld, zij maken een rapport op.
- De lokale gezondheidsdienst (ASL) kan je hond onderwerpen aan gedragsobservatie.
- Bij ernstig letsel of herhaling zijn boetes, gedragstraining of zelfs muilkorf-/aanlijnplicht mogelijk.
- In extreme gevallen kan tijdelijke inbeslagname volgen.

Mogelijke gevolgen

- Schadevergoeding aan het slachtoffer (persoon of hond).
- Verplichte gedragstraining.
- Maatregelen zoals muilkorf- of aanlijnplicht.
- Zeldzaam: tijdelijke inbeslagname of verbod op toegang tot openbare ruimtes.

Wat moet je ter plekke doen?

- Blijf kalm.
- Wissel gegevens uit met het slachtoffer.
- Bel altijd de politie bij verwondingen of schade.

- Vraag een kopie van het politierapport.
- Neem contact op met je reisverzekering.

Voorkomen is beter

- Houd je hond altijd aan de lijn (max. 1,5 m in steden).
- Zorg dat je altijd een muilkorf bij je hebt (verplicht!).
- Vermijd drukke plekken als je hond angstig of onvoorspelbaar is.
- Overweeg gedragsadvies of -training.

De meest gestelde vragen, met de antwoorden

Hier een overzicht van de door reizigers met een hond meest gestelde vragen. Voor gedetailleerde info is er een verwijzing naar de specifieke hoofdstukken.

1. Zijn honden toegestaan in het openbaar vervoer?

Ja, meestal wel. Kleine honden vaak gratis in reistas. Grotere honden moeten aan de lijn en muilkorf dragen. Soms betaal je een kinderkaartje. Zie 4.4.

2. Zijn er hondvriendelijke stranden in Italië?

Ja, er zijn zogeheten hondenstranden. Check lokale regels; niet overal zijn honden toegestaan op reguliere stranden. Zie hoofdstuk 5 voor de stranden per regio.

3. Welke documenten en vaccinaties zijn verplicht?

EU-dierenpaspoort, chip, geldige rabiësvaccinatie (min. 21 dagen oud). Bij verblijf langer dan 90 dagen verplichte gratis registratie bij *Anagrafe Canina* of lokale ASL. Zie 1.1.

4. Zijn honden welkom in hotels en vakantieparken?

Veel accommodaties staan honden toe. Zoek op hondvriendelijk of *pet-friendly*. Vaak toeslag en regels per verblijf. Zie 3.3 per regio.

5. Hoe hondvriendelijk zijn Italiaanse steden en dorpen?

In veel steden welkom op pleinen en terrassen. Kerken en musea meestal niet toegankelijk voor honden. Zie 5.1.

6. Moet mijn hond een muilkorf dragen?

Niet altijd, wel verplicht mee te nemen. Gebruik bij risicovolle situaties, drukte, of op verzoek van autoriteiten. Zie 1.2.

7. Mag mijn hond mee in natuurparken en op wandelroutes?

Vaak wel, mits aangeliind. Niet overal toegestaan in reservaten of bij kuddes. Informeer per park. Zie hoofdstuk 5.

8. Is het te warm voor honden in de zomer?

Soms wel. Vermijd heet asfalt overdag, zorg voor water en schaduw. Beste reistijden: voor- en najaar. Zie Inleiding en hoofdstuk 5.

9. Zijn er dierenartsen in de buurt?

In vrijwel alle dorpen en steden zijn dierenartsen beschikbaar. Noteer vooraf enkele adressen langs je route. Zie hoofdstuk 5 en 6.

10. Wat zijn de risico's op parasieten zoals teken of hartworm?

Gebruik bescherming tegen teken, zandvliegen en muggen. Vraag je dierenarts om middelen vóór vertrek. Zie 1.1.

Tot slot

Je hond zal het gelukkigst zijn als hij avonturen met jou beleeft en niet te lang opgesloten zit. Als je een *roadtrip* wilt maken met lange uren in de auto, of een stedentrip waarbij je veel tijd in musea doorbrengt waar hij niet welkom is, denk dan na over kleine aanpassingen om de reis hondvriendelijker te maken. Een *roadtrip* kan de perfecte hondenreis zijn als je deze onderbreekt met lange stops, zodat jij en je hond andere honden kunnen ontmoeten en kunnen bewegen. Een stedentrip waarbij hij het grootste deel van de tijd met je mee kan (en je hondenopvang kunt regelen voor de momenten dat dat niet mogelijk is) kan een geweldige ervaring zijn voor jullie beiden.

HOOFDSTUK 1

VOORBEREIDING VAN DE REIS

Elke reis begint met een goede voorbereiding en dat geldt zeker ook in het geval dat je je huisdier meeneemt. In dit hoofdstuk bespreken we alles waar je aan moet denken bij een reis met je huisdier.

Disclaimer: De rol van je dierenarts

Deze gids is uitgebreid en gebaseerd op actuele wetgeving (2025), maar vervangt nooit het persoonlijke advies van je dierenarts. Overleg altijd met je dierenarts over een aangepast vaccinatie- en preventieschema, specifiek voor je hond en je reisplannen.

1.1 Gezondheid en documentatie

1.1.1 Het EU-Dierenpaspoort

Het EU-dierenpaspoort vormt de basis van elke reis met je hond naar Italië. Dit blauwe document wordt uitgegeven door erkende dierenartsen en bevat alle essentiële informatie over je huisdier. Het paspoort moet de volgende informatie bevatten:

- Persoonlijke gegevens van de hond (naam, ras, geslacht, geboortedatum)
- Microchipnummer
- Rabiësvaccinatie (met datum en vervaldatum)
- Andere relevante vaccinaties

Vraag het paspoort ruim van tevoren aan, idealiter minimaal drie maanden voor vertrek, omdat sommige vaccinaties tijd nodig hebben om effectief te worden. Verdere informatie vind je hier:

<https://www.rijksoverheid.nl/wetten-en-regelingen/productbeschrijvingen/europees-huisdierenpaspoort-aanvragen>

Als je met de auto reist zal er niet snel naar gevraagd worden, zelfs niet bij doorreis door Zwitserland (Zwitserland is geen EU-lid, maar erkent het EU-dierenpaspoort en past de EU-regels toe), maar controles

kunnen wél plaatsvinden bij willekeurige grens-/politiecontroles of bij dierenartsen. Om vervelende problemen te voorkomen is het beter om het paraat te hebben. Met name sinds 2024 kunnen er willekeurige controles plaatsvinden vanwege verscherpte maatregelen tegen illegale hondenhandel.

N.B. Het paspoort moet ook geldig zijn voor terugkeer naar Nederland.

1.1.2 Microchipvereisten

Voordat andere procedures kunnen worden uitgevoerd, moet je hond eerst gechipt zijn:

- De chip moet ISO-standaard 11784 of 11785 zijn.
- In Nederland zijn vrijwel alle chips compliant, maar controleer dit als je hond in het buitenland is gechipt.
Als de chip niet ISO-conform is (11784/11785), mag/kan de eigenaar een geschikte reader meebrengen of een tweede ISO-chip laten plaatsen. Dit is standaard onder de EU-regels.
- De chip moet altijd worden geplaatst voordat de rabiësvaccinatie wordt toegediend – gebeurt dit andersom dan moet de vaccinatie worden herhaald.

1.1.3 Verplichte vaccinaties en behandelingen

De rabiësvaccinatie is de belangrijkste vereiste voor reizen naar Italië. Hier zijn de specifieke voorwaarden:

- De eerste rabiësvaccinatie mag pas worden toegediend vanaf 12 weken leeftijd.
- Je hond mag pas 21 dagen na de vaccinatie reizen. Dit is de wachttijd waarin het vaccin effectief wordt.
- De vaccinatie moet geldig zijn gedurende de hele reis.

Bij een **hervaccinatie** binnen de geldigheidstermijn geldt deze wachttijd niet. Als de herhaling binnen de geldigheidstermijn plaatsvindt (bijv. een 3-jaars vaccin), is er geen nieuwe 21-dagen-wachttijd. Als de herhaling na de vervaldatum wordt gegeven, geldt de wachttijd van 21 dagen opnieuw.

Voor de hele EU en dus ook Italië geldt dat je hond dus minimaal vijftien weken oud moet zijn om te mogen reizen.

Een **titerbepaling** van rabiës (bloedtest om de hoeveelheid antistoffen tegen een bepaalde ziekte in het bloed te meten) is binnen de EU niet nodig, maar wél bij terugkeer uit bepaalde niet-EU-landen.

Naast rabiës zijn ook de standaard vaccinaties belangrijk:

- De cocktail-inenting (DHP) tegen hondenziekte (niet verplicht maar aanbevolen), parvo en hepatitis
- Kennelhoestvaccinatie (niet verplicht maar aanbevolen), vooral als je van plan bent je hond in een pension te plaatsen
- Leptospirose, wat in Italië nog regelmatig voorkomt. Deze ziekte kan via stilstaand water worden overgedragen – relevant bij meren en plassen.

1.1.4 Parasietenbestrijding

In Italië komen bepaalde parasieten voor die in Nederland minder algemeen zijn. Preventieve behandeling is daarom essentieel.

Hartworm (filaria)

Kan levensbedreigend zijn, overgedragen door muggen. Een behandeling tegen hartworm (Italiaans: filaria) is noodzakelijk als je langer dan een maand in Italië verblijft of regelmatig reist naar Zuid-Europa. Vooral in Zuid-Italië, Sicilië, Sardinië en de Povlakte is er risico. Gangbare middelen zijn o.a. Milbemax, Advocate.

Overleg met je dierenarts en laat een bloedtest uitvoeren (bijv. SNAP 4Dx) voordat je begint, om een besmette hond niet te behandelen (kan reacties geven). Een antigeentest is zinvol vóór start bij honden >6 maanden of met onzeker preventieverleden; het doel is vooral meteen na terugkeer en 6 mnd ná blootstelling opnieuw te testen (prepatente periode).

Start de behandeling een maand voor vertrek of in ieder geval uiterlijk bij aankomst, en geef maandelijks tot 1 maand na terugkeer (of volg het schema van de dierenarts).

Bescherming tegen teken en vlooien is het hele jaar door belangrijk,

maar vooral in de warmere maanden. Gebruik een middel dat minimaal 24 uur werkzaam blijft na contact met water, aangezien je hond waarschijnlijk zal zwemmen.

Leishmaniose

Leishmaniose is een parasitaire ziekte die veel voorkomt in het Middellandse Zeegebied, inclusief Italië. De ziekte wordt overgedragen door zandvliegjes (kleine insecten, niet groter dan een speldenknop), die vooral actief zijn tussen zonsondergang en zonsopgang. Zie de kaart voor de meest risicovolle gebieden.

Verspreidingsgebied Leishmaniose

De ziekte kan zich op verschillende manieren manifesteren, maar de meest voorkomende symptomen ontwikkelen zich vaak pas maanden na een beet:

- Huidproblemen, vooral rond de oren en neus

- Gewichtsverlies ondanks normale eetlust
- Vermoeidheid en lusteloosheid
- Nierproblemen in gevorderde stadia

Preventie:

- Repellentten op basis van pyrethroïden (bijv. deltamethrin-halsband zoals Scalibor, Seresto of permethrin-spot-on, zoals Advantix) vormen de aanbevolen eerste lijn tegen zandvliegen; start 1-2 weken (halsbanden) of enkele dagen (spot-on) vóór blootstelling, zodat de bescherming optimaal is bij aankomst
- Vaccinatie: beschikbaar CaniLeish of Letifend; de eerste vereist 3 injecties met tussenpozen van 3 weken, de tweede één injectie. Verder jaarlijkse boosters. Start ruim vóór vertrek.
- Het vaccin vermindert de kans op zware ziekte, maar biedt geen 100% bescherming → combineer met halsband/druppels die de vliegen afweren.

Praktische maatregelen zijn ook belangrijk:

- Houd je hond tussen zonsondergang en -opgang binnen
- Gebruik klamboes of horren als je de ramen open hebt
- Vermijd wandelingen in de buurt van stilstaand water waar zandvliegjes broeden
- Gebruik indien mogelijk een lichte hondendeken die het lichaam bedekt

Teken en Vlooien

Teken zijn actief van maart tot november, vooral in bossen, gras en struiken. Dragen ziektes zoals Babesia, Ehrlichia, Lyme over.

Preventie:

- Gebruik een waterbestendig middel dat minstens 24 uur werkt na zwemmen.
- Babesia komt zowel voor in Noord-Italië als zuidelijker.
- Gebruik bij voorkeur middelen met afwerend én dodend effect (bijv. fluralaner, afoxolaner).
- Controleer de hond dagelijks op teken.
- Neem een tekentang mee

- Bij tekenbeten: verwijder met tekentang; desinfecteer de plek; noteer datum voor observatie

1.1.5 Andere gevaren

Processierupsen

Processierupsen (dennenprocessierups en eikenprocessierups) kunnen ook een seizoensrisico vormen. De brandharen kunnen necrose van tong/slijmvliezen geven en dan is spoed noodzakelijk. Processierupsen komen in heel Italië voor en rukken door de klimaatverandering ook op naar de bewoonde gebieden. De dennenprocessierups (*processionaria del pino*) is actief in het vroege voorjaar. De eikenprocessierups (*processionaria della quercia*) is actief in mei-juli.

Let op: Brandharen kunnen via de wind worden verspreid – risico bestaat ook buiten bossen, vooral na milde winters.

Vergiftigde lokazen

Kom je vooral tegen bij parken, parkeerplaatsen en bosranden.

Tip: train een betrouwbaar “laat/nee”-commando; laat je hond niets van de grond eten; draag een muilkorfje met gaas als je twijfelt.

Bij vermoedelijk contact: niet laten braken, niet zelf dokteren - direct naar een dierenarts en (indien veilig) het aas in een zakje meenemen.

Gevaarlijke Italiaanse etenswaren voor je hond

Italië is een paradijs voor *foodies*, maar niet alles wat voor jou een delicatessen is, is veilig voor je hond. Een aantal typisch Italiaanse ingrediënten kan zelfs levensgevaarlijk zijn:

- Druiven & rozijnen (*uva & uvetta*)
Veel gebruikt in toetjes (*panettone, schiacciata con l'uva*). Kunnen acuut nierfalen veroorzaken.
- Knoflook & uien (*aglio, cipolla*)
Onmisbaar in de Italiaanse keuken, maar giftig voor honden: veroorzaken bloedarmoede.
- Koffie & espresso

Cafeïne kan hartkloppingen en zelfs hartstilstand geven. Laat je hond nooit aan een restje *cappuccino* likken.

- Chocolade (*cioccolato*)
In toetjes en *gelato* – bevat theobromine, giftig voor honden. Hoe donkerder de chocolade, hoe gevaarlijker.
- Macadamianoten & amandelen (*noci di macadamia, amandorle*)
Worden soms in gebak en koekjes verwerkt. Macadamia's zijn toxisch, amandelen veroorzaken vaak maagproblemen.
- Alcohol (*vino, limoncello, grappa*)
Al in kleine hoeveelheden gevaarlijk: veroorzaakt sufheid, lage bloedsuiker en coördinatieproblemen.
- Xylitol (zoetstof)
Komt in sommige kauwgom en moderne *light*-producten voor. Zeer giftig voor honden – veroorzaakt gevaarlijke daling van bloedsuiker.

Praktisch advies:

- Houd je hond weg van de eettafel bij familie-etentjes en *trattoria's*.
- Vraag aan de ober of koekjes of snacks zonder druiven, chocolade of uien zijn.
- Train een betrouwbaar (loslaten) commando voor als er iets op straat ligt.

Grasaren (foxtails)

Deze kunnen de huid, oren en neus binnendringen. Vooral van late lente tot nazomer in droge bermen/velden. Signalen: heftig niezen/kop schudden, één poot obsessief likken, plots mank. Routine: na elke wandeling poten, oksels, liezen, oren en neus controleren; een fijne kam en pincet in de auto.

Cyanobacteriën (blauwalg)

Risico bij stilstaand/opgewarmd water; lever/neurologische toxines; geen tegengif; bel direct dierenarts bij verdenking.

Losloopgebieden

Onderhoud van faciliteiten laat in Italië nogal eens te wensen over. Check bij omheinde losloopgebieden altijd of er nergens een afsluiting ontbreekt en dat er geen gaten in het hekwerk zitten.

Oververhitting of onderkoeling/bevriezing

Zie hoofdstuk Reizen met je hond – Een paar overwegingen.

Snijwonden

Op rotsachtige stranden of in geval van straatvuil (glascontainers!) kan je hond zich gemakkelijk verwonden. Handel bij snijwonden als volgt:

- Reinig met zoutoplossing
- Dek af met steriel verband
- Zoek veterinaire hulp bij diepe wonden

1.1.6 Gezondheidsverklaring

Binnen de EU is een gezondheidsverklaring niet wettelijk verplicht, maar luchtvaartmaatschappijen vragen soms om een verklaring <10 dagen oud. Het is dus verstandig om kort voor vertrek (maximaal 10 dagen) een gezondheidsverklaring door je dierenarts te laten opstellen. Deze verklaart dat je hond:

- In goede gezondheid verkeert
- Geen besmettelijke ziekten heeft
- Fit genoeg is om te reizen

De naam en het registratienummer van de dierenarts moeten verplicht op de verklaring staan.

1.1.7 Langer verblijf

Bij vestiging of lang verblijf moet je hond worden ingeschreven bij de lokale dierenregistratie (*Anagrafe Canina*). Termijn: binnen 15 tot 30 dagen na aankomst.

Let op:

- Er is geen landelijk uniform systeem – procedures verschillen per regio.

- Sommige ASL's eisen een Italiaans belastingnummer (*codice fiscale*).
- Voor registratie is vaak een Italiaanse dierenarts nodig; het EU-paspoort wordt overgenomen, maar soms is een vertaling vereist.

Waar inschrijven?

Bij het *Ufficio Anagrafe Canina* van de ASL (lokale gezondheidsdienst) of het gemeenteloket van je woon- of verblijfsgemeente. Een Italiaans huisdierenpaspoort wordt alleen afgegeven na inschrijving in de lokale *anagrafe*; dit is relevant als je in Italië vestigt. Als toerist volstaat het EU-paspoort uit je eigen land.

1.1.8 Dierenartsen, apotheken, verzekering

Waar vind je dierenartsen?

Voor elk van de belangrijkste steden in de behandelde streken en alle regio's geven we in hoofdstuk 5 een keus aan dierenartsen, klinieken en noodnummers. Mocht je een arts op een specifieke andere locatie nodig hebben, dan kun je bij het zoeken als volgt te werk gaan:

- Officieel: www.fnovi.it → zoek per provincie
- Google Maps: zoek "*pronto soccorso veterinario* + [plaatsnaam]"
- Controleer openingstijden en 24-uurs spoed

Rol van de apotheek in Italië

Voor veel kleine kwaaltjes en basis EHBO-materialen (ontsmettingsmiddel, verband, tekentangen, vlooienmiddelen, sommige medicijnen) kun je terecht bij elke apotheek (*farmacia*), herkenbaar aan het groene kruis. De apotheker kan vaak ook advies geven en doorverwijzen naar een lokale dierenarts.

Verzekeringen en dekking in Italië

Volgens de Italiaanse wet (art. 2052 van het Burgerlijk Wetboek) ben je als eigenaar strikt aansprakelijk voor alle schade die je hond veroorzaakt, zelfs als hij ontsnapt. Zorg ervoor dat je aansprakelijkheidsverzekering (AVP) of een specifieke hondenverzekering dekking biedt voor incidenten in het buitenland. De financiële gevolgen van een bijtincident kunnen aanzienlijk zijn.

1.2 Muilkorfplicht in Italië

Er is geen landelijke muilkorfplicht voor continu dragen, maar wel een duidelijke wetgeving die vaak verkeerd wordt begrepen.

Er zijn twee belangrijke verplichtingen:

1. Altijd een muilkorf bij je hebben (*avere con sé*)

Volgens de *Ordinanza Martini* (landelijke wet) moet elke hondeneigenaar in de openbare ruimte altijd een muilkorf bij zich hebben (en een lijn van max 1,5 m). Je hoeft de hond niet constant te laten dragen, maar je moet de muilkorf onmiddellijk kunnen aanbrengen op verzoek van autoriteiten (politie, carabinieri) of bij risico.

2. Daadwerkelijk dragen (*indossare*)

Het dragen is verplicht in:

- Openbaar vervoer (bussen, treinen, metro, veerboten) – ook voor kleine honden in mandjes. Zie hoofdstuk 2 voor details.
- Kabelbanen en skiliften
- Markten, winkels en openluchtfesten (afhankelijk van gemeentelijke regels)
- Op verzoek van autoriteiten
- In veel openbare gebouwen
- Op drukke toeristische locaties
- In sommige restaurants en winkels
- Bij bepaalde evenementen
- Voor specifieke hondenrassen die als 'potentieel gevaarlijk' worden beschouwd

Tip: Respecteer lokale borden. In geval van twijfel: doe de muilkorf om (bij de hond 😊).

Soorten muilkorf

De keuze van de juiste muilkorf is belangrijk. Hoewel de wet het type muilkorf niet specificeert, is het voor het welzijn van je hond essentieel om een model te kiezen waarin hij kan hijgen en water kan drinken. Een goed passende mand-muilkorf (van kunststof, metaal of Biothane)

is daarom de enige juiste keuze. Vermijd de strakke nylon muilkorfjes die de bek volledig sluiten; deze zijn ongeschikt voor langdurig gebruik. Kies bij voorkeur een lichte, goed ventilerende mand-muilkorf van kunststof of metaal. Op <https://hondjesinfo.com/muilkorf> vind je een recent overzicht van types en prijzen.

N.B. Sommige gemeenten en vervoersmaatschappijen erkennen Biothane-muilkorven niet als volwaardig. Een harde metalen of kunststof mand is het meest geaccepteerd.

Gewenning aan de muilkorf

Begin ruim voor de reis met het wennen aan de muilkorf. Maak er een positieve ervaring van door:

- De muilkorf eerst te associëren met lekkere beloningen
- De draagperiodes geleidelijk op te bouwen
- De hond ermee te laten bewegen en drinken
- Te oefenen in verschillende situaties

Overweeg eventueel het inschakelen van een professionele gedrags-trainer of bekijk YouTube *tutorials* voor gewenning aan muilkorf, zoals <https://youtu.be/6KOZ5L-KxOE?si=XW2Z8mvVs5UNMD0g>

1.3 Praktische voorbereidingen

1.3.1 Training en gewenning

Begin minstens twee maanden voor vertrek met het voorbereiden van je hond op de reis.

Laat je hond wennen aan de transportmethode die je gaat gebruiken. Bij autoreizen betekent dit regelmatige korte ritjes die je geleidelijk verlengt als je hond niet gewend is aan langere autotrips. Voor vlieg-reizen is het belangrijk dat je hond went aan de *bench* waarin hij zal reizen.

Train specifiek op:

- Rustig blijven in drukke omgevingen

- Gehoorzaamheid op afstand
- Het dragen van een muilkorf (verplicht in sommige situaties in Italië)
- Hittebestendigheid door geleidelijk meer te bewegen in warmere delen van de dag

Basiscommando's in het Italiaans

Hoewel je hond waarschijnlijk Nederlands gewend is, kan kennis van Italiaanse commando's en begrippen handig zijn:

- Zit – *Seduto*
- Blijf – *Resta*
- Kom hier – *Vieni qui, vieni*
- Los – *Lascia*
- Braaf – *Bravo/a (m/v)*
- Reu – *Maschio*
- Teef – *Femmina*
- Mag ik m Aaien – *Posso accarezzarlo/a*
- Bijten – *Mordere*
- Hoe heet hij/zij – *Come si chiama*
- Mag ik dit te eten geven – *Posso darle da mangiare*

Stressreductie

Om de reis zo aangenaam mogelijk te maken voor je hond:

Investeer in natuurlijke kalmeringsmiddelen zoals Bach bloesems of specifieke supplementen voor reizen. Test deze eerst thuis om de effectiviteit te beoordelen. Of eventueel feromonen (Adaptil) en L-theanine/L-tryptofaan (in overleg met dierenarts). Gebruik nooit kalmeringsmiddelen zoals benzodiazepinen zonder toezicht van een dierenarts. Neem ook vertrouwde voorwerpen mee zoals het eigen mandje of kussen, favoriete speeltjes en de gebruikelijke voerbak.

1.3.2 Essentiële benodigdheden checklist

Documentatie:

- EU-dierenpaspoort
- Gezondheidsverklaring van de dierenarts (juridisch niet vereist maar sommige luchtvaartmaatschappijen eisen wel een recente verklaring (typisch ≤ 10 dagen). Zie 2.2

- Contactgegevens van je dierenarts
- Recente paspoortfoto van je hond
- Digitale kopieën van paspoort/chipnummer in telefoon & cloud - Reserve-USB-stick met medische info
- GPS-tracker/hondenpenning met mobiel nummer + landcode

Contactgegevens van dierenartsen langs de route

Voor Italië kun je veel artsen vinden op www.fnovi.it. Het zoeken gaat per provincie, deze is vaak in adressen als tweeletterige code achter de plaatsnaam te vinden. Een nog eenvoudigere methode is vaak om Google Maps te gebruiken en te zoeken op '*veterinario*' of '*clinica veterinaria*' in de buurt van je verblijfplaats. Controleer altijd de openingstijden en of ze een 24-uurs spoeddienst (*pronto soccorso veterinario*) hebben.

Medische benodigdheden:

- EHBO-kit voor honden met daarin tenminste:
 - Wegwerphandschoenen
 - Steriele gaasjes en verband
 - Antiseptische spray of zalf
 - Pincet voor teken
 - Zoutoplossing voor wonden
 - Hydratatiegel
 - Actieve kool (bij vergiftiging)
 - Digitale thermometer
 - Muilkorf voor noodgevallen
- Reguliere medicatie voor minimaal de hele reisperiode plus extra voor onvoorziene verlenging
- Tekentang en vlooiengkam
- Ontsmettingsmiddel en verband
- Pootbalsem en pootschoentjes (rots/heet asfalt)
- Antibraakmiddel indien nodig (op recept)

Comfort items:

- Vertrouwde bench of reismand
- Voldoende dekens of koelmatten
- Koelsjaal/koelhalsband voor zomer
- Drinkfles en opvouwbare waterbak

- Voldoende voer voor minimaal de eerste week
- Poepzakjes
- Extra riem en halsband en muilkorf
- Identiteitspenning met je telefoonnummer, verblijfslocatie
- Reflecterende zonneschermen, ook voor de achterraut
- Extra waterflessen
- Kleine handventilator of powerbankventilator

Door deze voorbereidingen grondig te doorlopen, leg je een stevige basis voor een zorgeloze vakantie met je hond in Italië.

Contact & Nood

- Lijst dierenartsen langs de route (zie hoofdstuk 5)
- Noodnummers (ASL, pronto soccorso, zie ook hieronder)
- Offline kaarten
- Woordenlijst medische termen (Italiaans): zie Bijlage 1.
- Algemeen noodnummer: 112

1.4 Handige checklists

Tijdslijn – Wat regel je wanneer?

Wanneer	Wat regelen/doen
3 maanden vóór vertrek	• Chip (indien nog niet gedaan) • Eerste rabiësvaccinatie (21 dagen wachttijd) • EU-dierenpaspoort aanvragen
8 weken vóór vertrek	• Benchtraining starten (bench = fijne, veilige plek)
6 weken vóór vertrek	• Muilkorftraining: rustig opbouwen, positief belonen
4 weken vóór vertrek	• Parasietenbescherming plannen met dierenarts (teken, hartworm, leishmaniasis) • Dierenverzekering (reisschadedekking).
1 week vóór vertrek	• Documenten kopiëren/back-uppen (cloud/USB/print)

Tip: Zet herinneringen in je agenda voor parasietenmiddelen, vaccinaties en documenten

Wetgeving in Italië

Altijd verplicht

Microchip (ISO-conform), rabiësvaccinatie (geldig), EU-dierenpaspoort

Aanbevolen bij je te hebben

Muilkorf (moet je kunnen tonen/gebruiken op verzoek, in OV of drukte)

Poepzakjes

Aanlijnplicht

In de meeste steden: verplicht aangelijnd, vaak max. 1–1,5 meter. Flexilijnen of rollijnen zijn toegestaan, maar moeten in drukke stedelijke gebieden vaak vastgezet worden op een korte lengte (max. 1,5 m).

Let op

Regels kunnen per gemeente/regio verschillen. Controleer lokale borden of gemeentelijke websites. Boetes worden uitgedeeld door de (gemeente)politie. In sommige regio's (bijv. Trentino) kunnen extra strenge regels gelden rond loslopen in natuurgebieden.

Checklist Vertrekdag

Categorie	Wat mee / doen
Documenten & ID	• EU-dierenpaspoort • Chipnummer + kopie (digitaal & geprint) • Penning/GPS-tracker met internationaal telefoonnummer • Muilkorf (passend) & lijn ($\leq 1,5$ m)
Gezondheid & Veiligheid	• EHBO-kit (gaas, ontsmetting, tekenhaak, handschoenen) • Medicatie/feromonen/antibraakmiddel • Parasietenmiddelen • Koelmat/koelhalsband, pootbalsem/-schoentjes
Reisspullen	• Water + reisfles/kom • Dekens/bench/kussen • Voer + snacks • Handdoeken/natte doekjes/poepzakjes • Reservelijn & extra musketonhaken
Nood & Contact	• Lijst dierenartsen + noodnummers • Vertaalde zinnen (Italiaans) • Offline kaarten / papieren route

Tip: leg deze checklist ook digitaal vast en vink af op je vertrekdag

Medische risico's per regio

Regio	Hartworm	Leishmaniose	Teken / Babesia	Advies (kort)
Noord-Italië (Alpen, Dolomieten, Po-vlakte)	Aanwezig – vooral in warmere maanden in laagland/Po-vlakte. Preventie aanbevolen.	Laag-matig. Enkele hot-spots (kust Ligurië, stedelijke zones).	Hoog in bos/gras (voorjaar-herfst). Babesia/Ehrlichia komen voor.	Maandelijks hartwormpreventie in warme periode; dagelijkse tekencheck; zandvliegwerende middelen in risicogebieden.
Midden-Italië (Toscane, Lazio, Umbrië, Marche)	Matig-hoog. Hele jaar mild klimaat → langere besmettingsperiode.	Matig-hoog. Zandvliegen actief van schemer tot zonsopgang.	Hoog (voorjaar-na-jaar).	Continu preventieplan: hartwormtabletten/spot-on; antizandvlieg halsband/spot-on; dagelijks teken controleren.
Zuid-Italië (Campanië, Puglia, Calabrië, Basilicata)	Hoog. Warme temperaturen bijna het hele jaar.	Hoog. Grote populatie zandvliegen.	Middelmatig-hoog (afhankelijk van habitat).	Gehele verblijf bescherming tegen hartworm + zandvliegen; hond 's avonds binnen; tekenhaak mee.
Eilanden (Sicilië, Sardinië)	Hoog. Endemische gebieden.	Zeer hoog. Leishmaniose komt hier veel voor.	Matig. Nog steeds dagelijks checken.	Strikte preventie: hartwormmiddelen maandelijks, zandvliegwering continu, 's nachts binnen houden.

Tip: overleg altijd met je eigen dierenarts voor een persoonlijk preventieschema (dosering & timing).

HOOFDSTUK 2

DE REIS NAAR ITALIË

Om te zorgen dat de reis naar Italië voor zowel jij als je hond zo aangenaam mogelijk verloopt, is het belangrijk om de verschillende vervoersopties grondig te overwegen. Elke transportmethode heeft specifieke voor- en nadelen:

Auto

- + Volledige controle over reistijd en stops
- + Vertrouwde omgeving voor de hond
- + Veel bagage mogelijk
- Lange reistijd
- Vermoeiend voor de bestuurder
- Kans op files en vertragingen

Vliegtuig

- + Snelste optie
- + Direct op bestemming
- Relatief duur
- Stressvol voor hond
- Beperkte beschikbaarheid
- Strenge regels en beperkingen

Trein

- + Comfortabel reizen
- + Bewegingsvrijheid tijdens de reis
- + Milieuvriendelijk
- Beperkte verbindingen
- Meestal meerdere overstappen
- Strikte regels voor honden

Welke transportmethode het meest geschikt is, hangt af van verschillende factoren:

- De grootte en het karakter van je hond
- De exacte bestemming in Italië

- Uw budget
- De beschikbare reistijd
- Het reisseizoen

Hierna bespreken we de praktische informatie per transportwijze.

2.1 Auto

De auto is vaak de meest flexibele en comfortabele optie voor het reizen met een hond. Je hebt volledige controle over stops en routekeuze, en je hond blijft in een vertrouwde omgeving.

Vorbereiding van de auto

Voor een veilige reis moet de auto goed worden voorbereid. Een hond moet altijd veilig worden vastgezet tijdens het rijden, hiervoor zijn verschillende opties beschikbaar:

Een *bench* is de veiligste optie. Deze moet stevig vastgezet worden en groot genoeg zijn zodat de hond kan staan, liggen en draaien. Plaats de bench bij voorkeur tegen de achterkant van de achterbank of in de kofferbak met neergeklapte achterbank voor extra stabiliteit.

Een *hondenharnas* met autogordel is een alternatief als een bench niet mogelijk is. Kies een harnas dat specifiek ontwikkeld is voor autogebruik en crashgetest is. De bevestiging moet aan de gordel zelf gebeuren, niet aan de kliksluiting.

Een *bagagenet* of *hondenrek* is essentieel als de hond in de kofferbak reist. Dit voorkomt dat je hond bij een noodstop naar voren wordt geslingerd.

Wanneer je met twee of meer honden reist, is het verplicht ze in de kofferruimte in een bench of achter een hondenrek te vervoeren.

Klimaatbeheersing

De temperatuur in de auto verdient speciale aandacht:

- Installeer zonwering op de achterraamen

- Overweeg een zilverkleurig zonnesherm voor de voorruit te gebruiken tijdens stops om de opwarming significant te verminderen.
- Zorg voor goede ventilatie
- Overweeg een auto-koelmat voor je hond
- Vermijd reizen tijdens de heetste uren van de dag
- Parkeer altijd in de schaduw tijdens stops
- Laat je hond nooit alleen in de auto: de snelheid waarmee de temperatuur in een afgesloten auto oploopt is nauwelijks voor te stellen! Zie <https://www.dierenbescherming.nl/diervriendelijk-leven/zorgen-voor-dieren/huisdieren/laat-je-hond-nooit-in-de-auto-achter>
- Houd rekening met lange wachttijden bij tunnels (bijv. Mont Blanc, Gotthard, en hitte in de auto. Neem waar mogelijk de pas.

Bij lange file in de hete zon

In een hete auto zonder airco (omdat de motor uit moet, bijvoorbeeld in een file of bij langdurige stilstand) kan het levensgevaarlijk zijn voor een hond. Zelfs bij "slechts" 22°C buiten kan de temperatuur in een afgesloten auto razendsnel oplopen tot 40°C of meer.

Hier zijn praktische tips om oververhitting van je hond te voorkomen:

- Zet ramen of deuren open:
 - Open tegenovergestelde ramen of (bij stationwagen) achterklep op kier voor tocht.
 - Gebruik eventueel raamroosters of een hondennet zodat de hond er niet uitspringt.
- Zorg voor schaduw:
 - Gebruik zonneschermen of een zilverkleurig reflecterend doek (ook op de voorruit of ramen).
 - Beplak ruiten tijdelijk met een handdoek of aluminium reddingsdeken.
- Koel de hond actief:
 - Geef vers, koel (niet ijskoud) water.
 - Gebruik een natte doek om pootjes, buik en nek van de hond nat te maken.
 - Een koelmat of natte handdoek om op te liggen helpt ook.
- Laat de hond uit de auto als dat veilig kan: